

„PRAVICA DO ODKLOPA”

*Kaj je in kaj pomeni
za delodajalce in zaposlene?*

Bonus dan
2024

Lilijana Mandelj, univ. dipl. ekon

HRM rešitve d.o.o., Kotnikova 28, Ljubljana

Kaj je pravica do odklopa?

- Pravica do odklopa pomeni, da delavec v času izrabe pravice do počitka oziroma upravičenih odsotnosti z dela v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom ne bo na razpolago delodajalcu.
- Pravni okvir; 142.a člen ZDR-1D (Uradni list RS, št. 114/23)
- Rok za uveljavitev ukrepov je 16.11.2024.

*„Delavec dela
na svojem
delovnem mestu
v delovnem
času.“*

Odklop - vidik varnosti in zdravja pri delu

Najpogostejše posledice nenehne dosegljivosti so:

- utrujenost, izgorelost, stres,
- nezmožnost regeneracije,
- nezadosten počitek, motnje spanja,
- zaskrbljenost,
- glavoboli, težave z vidom,
- kostno-mišična obolenja.

*Biti vedno
dosegljiv
(„digitally
yours“)*

*je postala realnost
mnogih
delovnih mest.*

Praksa v EU in koristi

- **Pravica do odklopa urejena v EU;** Belgija, Francija, Grčija, Hrvaška, Italija, Portugalska, Slovaška, Španija, Nizozemska.
- **Dobre prakse:** IKEA, Daimler, AXA Francija, Orange Francija, SAP, L'Oréal, Schneider Electric, BMW, Vodafone Španija.
- **Koristi:** večje zadovoljstvo, boljše počutje, zdrava ločnica med zasebnim in poklicnim življenjem.

*Digitalni detox,
prožne oblike
dela,*

*večji ugled
podjetja*

*so dodatne koristi
„odklopa“.*

Kako se lotiti „odklopa“?

- **Pregled stanja** – ali imamo v resnici problem?
  - po oddelkih (proizvodnja, prodaja, storitve..)
  - po strukturi (vodje, sodelavci, vodstvo)
- **Delovni čas**
  - definiranje delovnega časa v podjetju
  - dežurstvo, protokoli obveščanja za izjeme
- **Odgovornost delavca za dejanski izkoristek delovnega časa.**

*„Delavci
so **dolžni**
dokončati
svoje **delo**
med svojim
običajnim
delovnim
časom.“*

Odklop in zaposleni

Zaposleni so dolžni:

- **spoštovati delodajalčeve ukrepe, ki vodijo v pravico do odklopa,**
  - **spoštovati pravico sodelavcev** (podrejenih in nadrejenih) do pravice do odklopa,
  - udejanjati svojo pravico do odklopa,
  - v primeru kršitev pravice do odklopa le-to sporočiti delodajalcu.
-
- **Če delavec kljub delodajalčevim ukrepom, le teh ne upošteva, to počne po lastni volji, tako delavčevo ravnanje ne predstavlja kršitve pravice do odklopa, za katero odgovarja delodajalec.**

„Samovoljno delo delavca izven delovnega časa ne predstavlja odgovornosti delodajalca“.

Izjeme od pravice do odklopa

- **višje sile** (nepričakovan zunanji vzrok (dogodek), ki ga ni bilo mogoče predvideti in katerega posledicam se ni mogoče povsem izogniti in ga tudi ne odvrniti).
- **izrednih okoliščin**, kot so na primer;
  - neplanirane oz. **izredne odsotnosti delavcev** zaradi potreb nadomeščanja,
  - **izredna dela ali izredne okoliščine**,
  - če je nujno, da se **odvrne okvara na delovnih sredstvih**, ki bi povzročila prekinitev dela,
  - če je potrebno, da se **zagotovi varnost ljudi in premoženja**.

*Potrebno je
dobro definirati
„izjeme“ in
postopke
komunikacije ob
izjemah.*

Možni ukrepi za zagotavljanje odklopa

- **Organizacijski ukrepi**
  - definiranje dežurstev, protokoli...
  - organiziranje dela - primopredaje ob planiranih odsotnostih
- **Tehnični ukrepi**
  - ureditev e-pošte...
  - zamejitev dostopov do pošte, strežnikov
- **Komunikacijski ukrepi**
  - posredovanje navodil vodjem, usposabljanje vodij
  - ozaveščanje zaposlenih

*Noga za
e- pošto:
»Prejeto
sporočilo
ne terja
odgovora
izven vašega
delovnega
časa.«*

Uveljavitev pravice do odklopa

- **Oblika internega akta**
  - Pravilnik o pravici do odklopa
  - Podjetniška kolektivna pogodba
- **Uveljavitev internega akta – obveznost po 10. členu ZDR-1**
  - seznanitev Sveta delavcev, Sindikata
  - seznanitev zaposlenih
  - interni akt delavcem stalno na voljo

»Brez
seznanitve
zaposlenih
interni akt ni
veljaven.«

Kazenske določbe ZDR-1D

217.a člen ZDR-1D

Z globo od **1.500 do 4.000 eurov se kaznuje delodajalec** – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če **ne zagotavlja pravice do odklopa v skladu s 142.a členom tega zakona;**

Z globo od **150 do 1.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba delodajalca** pravne osebe.

»Zakaj
bi plačali
kazen?«

Kaj moramo še vedeti o odklopu?

- **Dokazno breme je na delodajalcu.**
- **Prepoved negativnega ravnanja.**
- **Postopek prijave kršenja pravice do odklopa.**

»Delavec, ki uveljavlja pravico do odklopa, ne sme biti deležen diskriminacije in negativnih ukrepov.«

Ali je „odklop“ nadloga ali pomoč?

- Obveznost delodajalca in delavca.
- Poslovna kultura podjetja.
- Vrednote nove generacije zaposlenih.

»Izkoristimo priložnost za dogovarjanje nove psihološke pogodbe z zaposlenimi.«

HRM rešitve – kadrovska pomoč

- Ker znamo z ljudmi.
- Ker znamo tudi s „papierji“ 😊

„Dobro delamo in delamo dobro:)”